

napplaten zijn rondachtig en raken elkaar in de lichaamsas ; het aantal nappen bedraagt 2×9 .

De vierde groep omvat soorten, waarbij het lichaam met stekels bezet is en de huidklieren wratachtig of kegelvormig zijn. Hiertoe : *verrucosa* en *papillosa*. Het is mogelijk, dat deze laatste soort in ons land voorkomt. Ik bezit een nymfhe met wratvormige huidklieren, welk ex. overigens de meeste gelijkenis vertoont met *papillosa*. Aangezien het dier tje eenigszins verschrompeld is, heb ik geen zekerheid omtrent de soort.

Literatuur.

- 1900 Thon K. in: Bull. int. de l'Ac. des Sciences de Bohême (Résumé).
 1916 Koenike F. in: Zool. Anz. Bd. 47.
 1919 Koenike F. in: Abh. Nat. Ver. Bremen Bd. XXIV H2.
 1925 Sokolow I. in: Arch. f. Hydrob. Suppl. Bd. iv.
 1932 Besseling A. J. in: Ent. Ber. No. 183.

's-Hertogenbosch, Maart 1935. A. J. BESSELING.

Sarrothripus degenerana Hb.

Meixner heeft in 1907 [Verh. Zool.-bot. Ges., vol. 57, p. (174)] aangetoond, dat *S. revayana* Scop. en *degenerana* Hb. twee verschillende soorten zijn. De mannelijke uitwendige genitaliën vertoonen sterke verschillen (zie fig., l.c.) ; bovendien is de groenachtige *degenerana* een veel forscher dier, dat reeds op het eerste gezicht een geheel anderen indruk maakt. In hetzelfde deel [p. (173)] heeft Klos op de groote biologische verschillen gewezen. De rups van *revayana* leeft uitsluitend op eik, die van *degenerana* uitsluitend op wilg. Dit verklaart nu ook, waarom de poging van Oudemans om *revayana*-rupsen op wilg te kweken, mislukte, en waarom de weinige rupsen, die het experiment overleefden, toch geen *degenerana* opleverden (T. v. E., vol. 40, versl. p. 21, 1896).

De soort is op de volgende plaatsen in onze literatuur vermeld :

1. H. W. de Graaf, Bouwstoffen, III, p. 55 (bis), Julij 1862 : „*Degenerana* Hb. — Wood, 1040. — Utrecht : Doorn, in September (d. G.).” Deze determinatie is echter onjuist, daar fig. 1040 („*Degeneranus*”) in Wood, Index entomologicus, niet Hübner's soort is, doch een vorm van *revayana*, behorende tot de *afzeliana*-groep. De Graaf heeft Hübner's figuur zelf niet gezien, daar hij deze anders zeker geciteerd zou hebben.¹⁾ (De opgave, doch zonder

¹⁾ Cf. bijv. Bouwst., I, p. 250, noot 1 : „Connuba Hb. 680”.

vindplaats, is herhaald in T. v. E., vol. 6, p. 156, 1863, in „Les Macrolépidoptères des Pays-Bas”).

2. De Roo van Westmaas schrijft in Sepp, 2e serie, deel 1, Dec. 1862, dat de vorm nog niet uit Nederland bekend was en beeldt l.c., pl. XXXIII, fig. 8, een Duitsch exemplaar af.

3. Snellen, De Vlinders van Nederland, I, p. 135, 1867: „...eens in Nederland gevonden”. Dit slaat blijkbaar op het exemplaar sub 1, dat Snellen zelf echter niet gezien heeft, anders had hij de fout moeten bemerken. Zijn diagnose is goed (als men in plaats van „bleekgroen” leest: „groen”); hij citeert Hb., fig. 8, maar natuurlijk niet Wood, fig. 1040.

4. Heylaerts, Tijdschr. v. Ent., vol. 13, p. 147, 1869, vermeldt *degenerana* van Breda. Dat deze determinatie juist was, lijkt me zeer waarschijnlijk, omdat H. vrij zeker de figuur in Sepp gekend heeft en in elk geval in het bezit was van Snellen's werk. Hij schrijft (l.c.): „J' en [= van *revayana*] possède une trentaine de variétés et sous-variétés. Ramosanus Hb. semble très-rare, car je ne l'ai pas encore capturé.” Hieruit zouden we haast concludeeren, dat *degenerana* niet „très rare” was. Het merkwaardige is echter, dat de collectie van het Leidsch Museum geen enkel exemplaar van deze soort uit Heylaerts' verzameling bezit, ja, zelfs geen enkel onverdacht inlandsch exemplaar rijk is.¹⁾ Wel bevat de collectie 3 exemplaren met etiket: „Hav. Holland”, doch Havelaar's exemplaren zijn faunistisch volkomen waardeloos. Als Ter Haar schrijft, dat *degenerana* (en „var. V”) „nog het minst” aangetroffen wordt, is dit dan ook zeer euphemistisch uitgedrukt, want na 1869 is de vorm nooit meer vermeld en geen enkele collectie, die ik heb kunnen raadplegen, bevat een inlandsch exemplaar²⁾. Moeten we nu een soort, waarvan alleen bekend is, dat zeer waarschijnlijk 70 jaar geleden een of meer exemplaren te Breda gevangen zijn, doch waarvan geen enkel bewijs-exemplaar meer aanwezig is, als inlandsch beschouwen? Persoonlijk voel ik daar zeer weinig voor. Onze officiële vlinderlijst bevat reeds genoeg dergelijke soorten. Het is dan ook te hopen, dat Heylaerts' vangst bevestigd wordt, hetzij door nieuwe vondsten, hetzij door exemplaren in collecties, die ik niet heb geraadpleegd. *De degenerana* schijnt overigens in West-Europa zeer weinig voor

¹⁾ Er zijn wel 3 groenachtig getinte exemplaren van Heylaerts, doch deze heeft hij niet als *degenerana* beschouwd, zooals uit de etiketten blijkt, waarop hij steeds zorgvuldig den naam van de soort en eventueel van de afwijking vermeldde. Ze behooren tot *S. revayana* Scop. ab. *fasciata* Sheldon. Het museum bezit 22 exx. van Heylaerts, behorende tot 6 verschillende vormen (det. m.). Wat kan met H.'s andere exx. gebeurd zijn?

²⁾ Collecties Leidsch Museum, De Vos, Zoöl. Mus. Amst., Nat. hist. Mus. Maastricht, Bentinck, Coldewey, Oudemans, Rijk, Scholten, Van Wisselingh.

te komen. Sheldon kent 1 ex. uit Engeland (New Forest ; Entom., vol. 52, p. 97 en volg., 1919). Derenne kent geen enkel Belgisch ex. (in litt.) en Warnecke schrijft (Grossschmett. Hamburg-Altona, IV, p. 16, 1929), dat hem geen enkele vangst uit Noordwest-Duitschland bekend is.

Amsterdam.

B. J. LEMPKE.

Anaitis plagiata L. en efformata Gn. in Nederland.

Jordan (Nov. Zool., vol. 30, p. 243—46, 1923) heeft het eerst bemerkt, dat, wat als één soort: *Anaitis plagiata* L. werd beschouwd, in werkelijkheid uit twee soorten bestond: *plagiata* L. en *efformata* Gn. Daarna heeft Zerny [Verh. Zool.-bot. Ges., vol. 73, p. (190), 1923] de aandacht op deze kwestie gevestigd, gevolgd door Warnecke (Int. Ent. Z. Guben, vol. 18, p. 271, 1925). Zerny's publicatie gaf Majoor Rijk aanleiding zijn materiaal te controleeren (Natuurhist. Maandblad, vol. 18, p. 59, fig. der genitaliën, 1929) en dit had weer tot gevolg, dat Graaf Benticck het onderwerp op één onzer vergaderingen besprak (T. v. E., vol. 72, p. LXXXVIII, 1929). Hierbij is het tot nu toe gebleven, zoodat een overzicht voor ons land wel gewenscht is.

De ♂♂ van beide soorten zijn met zekerheid uitsluitend te determineeren naar de uitwendige genitaliën, doch het onderzoek is zoo eenvoudig, dat de eerste de beste beginner het kan uitvoeren. Wanneer men met een penseel voorzichtig de onderzijde van de achterlijfspunt ontschubt, worden de valven zichtbaar. Met een loupe is dan te zien, dat deze organen òf lang en smal, aan het uiteinde gevorkt en daar over elkaar heen gebogen zijn (*plagiata*) òf veel korter en breeder, aan het uiteinde niet gevorkt en niet over elkaar heen gebogen (*efformata*). Het gevolg van dezen bouw is, dat *plagiata* ♂ een langer achterlijf heeft dan *efformata* ♂. (Doch lang niet alle dieren met wat langer achterlijf behooren tot *plagiata*!) Het determineeren der ♀♀ is nog eenvoudiger. Als men het achterlijf van terzijde bekijkt, heeft dit òf den normalen vorm (*efformata*) òf is telescoopvormig verlengd, d.w.z. heeft een tamelijk lang, plotseling versmald uiteinde, dat (tenminste bij geprepareerde exemplaren) haast altijd iets omlaag gebogen is (*plagiata*). Dat de lange valven van het *plagiata* ♂ en de eigenaardige vorm van het achterlijf van het ♀ met elkaar in verband staan, is duidelijk. Voor fig. zie vooral Jordan en Warnecke.

Overigens zijn er geen kenmerken om de beide soorten met zekerheid te onderscheiden. Wel is *efformata* in het algemeen kleiner en flauwer geteekend, maar de uitzonderingen zijn talrijk. Benticck schrijft (l.c.), dat „de binnen-